Asiantuntijakuuleminen

HE 41/2023 vp pääluokan 29.70 osalta

Sakari Tuomisto

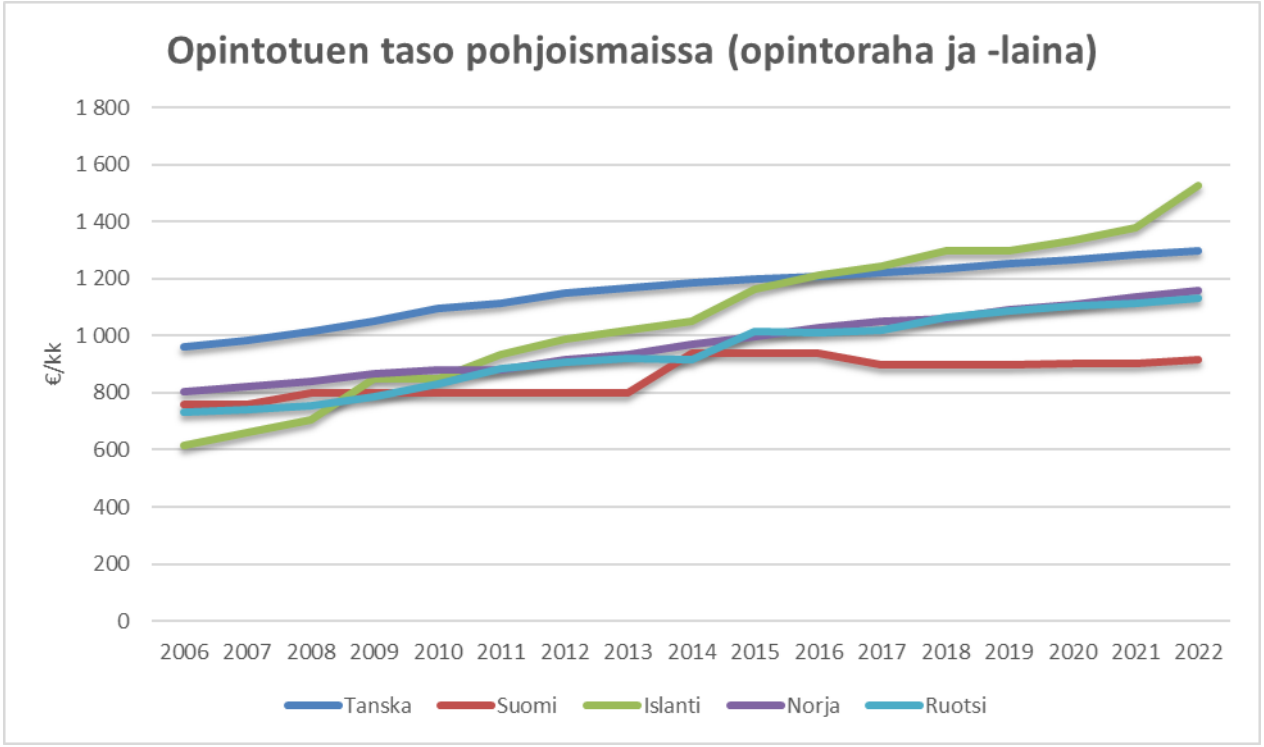
Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto 8.11.2023

Opintotuen pohjoismainen vertailu

- **Suomelle parhaan vertailukohdan antavat muut Pohjoismaat, joiden yhteiskuntamalli on samankaltainen.**
- Tässä vertailussa:
  - Suomen opintotuen taso on matalin.
  - Asumisen tuki on hyvä, mutta vertailu on vaikeaa.
  - Opintotuen kesto on lyhin.
  - Tulorajat ovat vuosien 2023 ja 2024 korotusten jälkeen vertailukelpoiset.
  - Opintolainan ehdot ovat heikoimmat.

- **SYL arvioi, että opintotukijärjestelmään olisi tarpeen harkita merkittäviä parannuksia:**
  - Opintorahan korottaminen n. 100 eurolla.
  - Opintotuen tulisi olla kaikilta osin indeksiin sidottu.
  - Opintotuen keston riittävyyden varmistaminen (tukikuukausien lisääminen)
  - Opintolainan turvallisuuden parantaminen (korkosuoja ja korkoavustus)
  - Opintotuen ja muun sosiaaliturvan yhteensopivuuden parantaminen.

Opintotuen taso Pohjoismaissa (lähde: Kela)

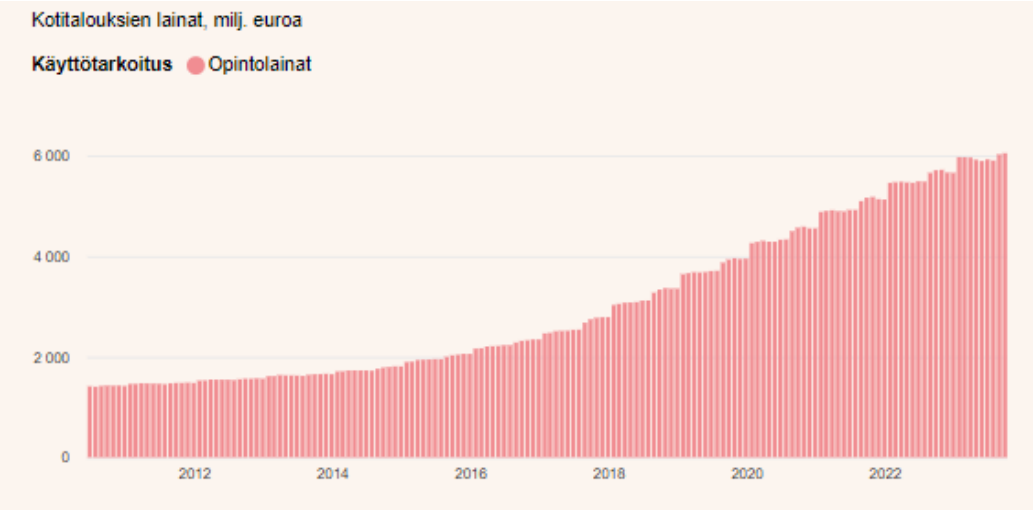
Opiskelijoiden etuudet vaalikaudella 2023-2027

- Opiskelijan rahamuotoisia etuuksia heikennetään usealla tavalla vaalikauden aikana.
- Yhteensä heikennykset rahamuotoisiin etuuksiin ovat noin 100-150 euroa/kk ja kasvaneen opintolainaosuuden aiheuttama korko korkeintaan 32 euroa/kk.
- Opiskelijan matalasta etuustasosta leikkaukset ovat lähes viidesosa.
- Opiskelijan etuudet laskevat matalimmalle tasolleen sitten vuoden 1992 kevään.

Muutos korkeakouluopiskelijoiden toimeentulossa	**Vaikutus**
Opintorahan indeksijäädytys	- 31,70 (€/kk)
Asumistuen indeksijäädytys	- 32 - 48 (€/kk)
Asumistuen leikkaukset (HE 74/2023 vp)	- 39,40 - 71,50 (€/kk)
Korotetusta opintolainaosuudesta aiheutuva korko (ol. 4 %)	- 32 (€/kk) (max.)
Yhteensä	**- 135,10 - 183,20 (€/kk)**

Opiskelijoiden velkaantuminen

- Opintolainakanta on n. kolminkertaistunut 6 miljardiin euroon ja maisteriksi valmistuvan mediaanilaina on kasvanut 22 400 euroon.
- Opintolainan valtiontakauksen korotus 650:sta 850 euroon on itsessään myönteinen toimi.
- Opintotuen tasoa olisi kuitenkin korotettava ennemmin opintorahan avulla.
- Opintolainahyvitykseen huomioitava lainamäärä ei nouse.
- Opiskelijoiden velkaantuminen todennäköisesti kiihtyy entisestään.
- Valmistuvien suuret elämänpäätökset

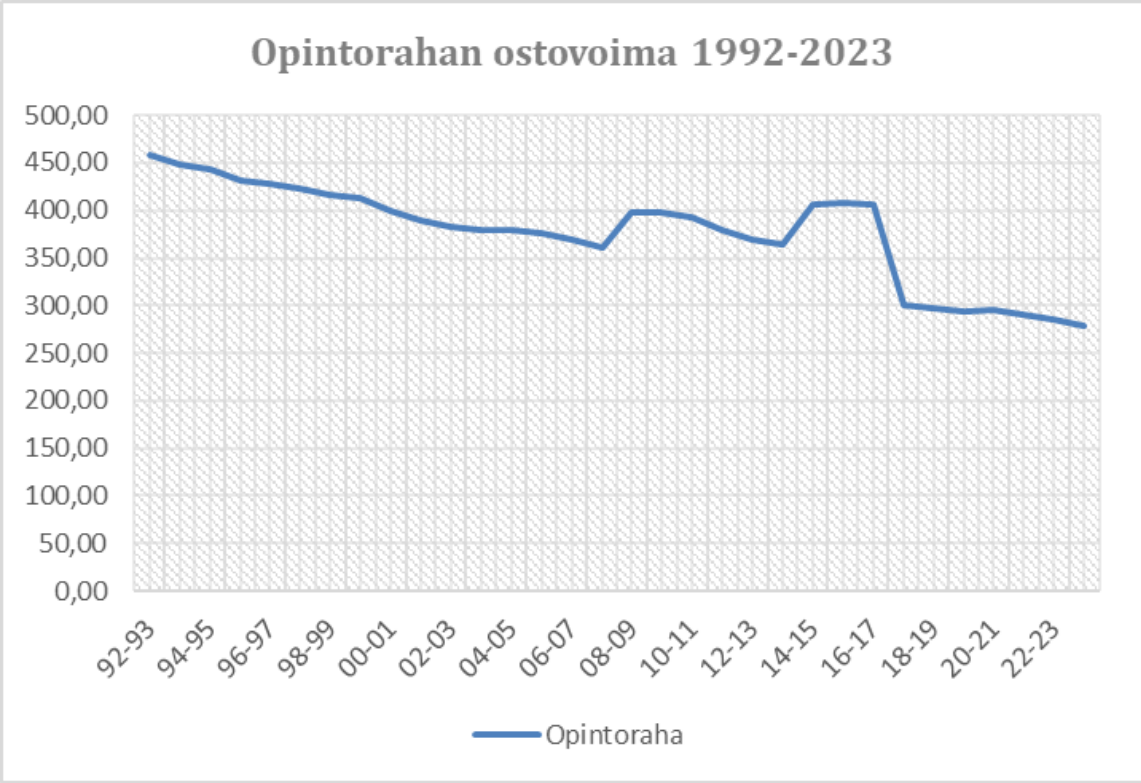
Opintorahan ostovoiman kehitys 1992-2023

- Opintorahan ostovoima on heikentynyt noin 180 eurolla viimeisten n. 30 vuoden aikana.

→ Päätoimisen opiskelun mahdollisuus heikkenee.

→ Opintotuen kannustinvoima vaaditun 5 op suorittamiseen heikkenee.

→ Työnteon suhteellinen kannustin voimistuu palkkojen noustessa ja opintorahan heiketessä.

Muita huomioita TA:sta

- Huoltajakorotuksen korotus 30 eurolla
  - Tarpeellinen toimi opiskelijavanhempien tukemiseen, vaikka korotus kumoutuu täysin indeksijäädytyksen (n. 43 euroa) vuoksi.
- Opintolainan takausvastuumenojen kasvu
  - Takausvastuumenojen kasvu on väistämätön seuraus korkojen noususta ja opintolainojen kasvusta.
- Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki
  - SYL on ehdottanut korkeakouluopiskelijoiden ateriatukeen 50 sentin korotusta korvaamaan opiskelijaravintoloiden tuotantokustannusten nousua.
- Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot
  - SYLin huomiot ovat luettavissa kirjallisesta lausunnosta. Kuultava toteaa itsensä henkilökohtaisesti jääviksi lausumaan muutoksenhakulautakuntaan liittyen.

SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND

Kirjausehdotuksia lausuntoon:

- SitJ näkee, että indeksijäädytysten myötä opintorahan ostovoima heikkenee merkittävästi ja vuoteen 2027 mennessä sen taso tulee ennustetun inflaation toteutuessa jäämään huomattavan pieneksi. Opintorahan ostovoiman kehitys on jäänyt negatiiviseksi edeltävinä vuosina 2000-luvun aikana. Tällä perusteella SitJ näkee, että perusteet jättää opintotukilain mukainen opintoraha sekä huoltajakorotus indeksijäädytysten ulkopuolelle ovat vahvat.
- SitJ pitää ongelmallisena, että opintolainan valtiontakauksen korotuksen yhteydessä ei koroteta opintolainahyvitykseen huomioitavaa lainamäärää, minkä seurauksena kuukausittaisesta opintolainasta vain alle puolet tulee opintolainahyvitykseen hyväksyttäväksi.
- SitJ kiinnittää huomiota opintolainakannan voimakkaaseen kasvuun. Opiskelijoiden velkaantumisella voi olla tulevaisuudessa syviä vaikutuksia nuorten mahdollisuuteen tehdä suuria elämänpäätöksiä kuten perustaa perhettä tai ostaa ensiasuntoa. SitJ pitää tärkeänä, että opiskelijoiden velkaantumisen seurauksiin kiinnitetään huomiota ja että opiskelijoiden toimeentuloa pyritään valtiontalouden sallimissa raameissa parantamaan.
- SitJ katsoo, että opintolainojen takausvastuusaatavien kasvu on huolestuttava kehitys, jota on tarpeen seurata. Opintolainan turvallisuuden parantamiseksi voi olla tarpeen selvittää ja toteuttaa toimenpiteitä tulevaisuudessa.